

MAKTABGACHA VA MAKTAB YOSHIDAGI BOLARDA MARKAZLARDA FAOLIYAT YURITISH VA SANAT MARKAZIDA FAOLIYAT OLIB BORISH BUYICHA TAVSIYALAR

Omanqulova Baxtigul Qilichevna
Samarqand Viloyati Pstdarg'om tumani
43-son D.M.T.T. Tarbiyachisi

Annotatsiya: Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda markazlarda faoliyat yuritishning maqsadi, qiziqish va o'rganishga bo'lgan istagida bolalar o'rtasida tarbiyalash va o'quv jarayonlarini ta'minlashdir. Bundan tashqari, ularga ijtimoiy hamjamiyat bilan birgalikda o'z-o'zini ifoda qilish va boshqa bolalar bilan hamkorlik qilishga imkon beriladi. Bu yoshlar uchun o'quv usullari o'yinlar, axborot texnologiyalari, qo'shimcha sinflar, gaplashish va ijodiy faoliyatlar orqali amalga oshiriladi.

Kalit so'zlar; maktabgacha ta'lim, pedagog, innovatsiya, faoliyat, takomillashtirish, texnologiya, malaka, jarayon, zamonaviy, rivojlanish, usullar

Kirish

Ma'lumki mamlakatimizda olib borilayotgan uzluksiz ta'lim tizimining barcha bo'g'inlaridagi yangilanish, modernizatsiya jarayoni uzluksiz ta'lim tizimining barcha bo'g'inlari uchun, jumladan, barcha fanlar qatorida Maktabgacha ta'lim - tarbiyani tashkil etish fani bo'yicha ham zamon talabiga javob bera oladigan darslik va o'quv qo'llanmalarni yaratishni taqozo etmoqda. Shu boisdan Maktabgacha ta'lim-tarbiyani tashkil etish faniga oid zamonaviy bilimlar tizimini bo'lajak tarbiyachi pedagoglarga o'qitish dolzarb vazifalardan hisoblanadi.

Insonni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash xalqimizning azaliy orzusi bo'lib, ajdodlarimiz ma'rifat, ma'naviyat va madaniyatni qanday qilib yosh avlodga o'rgatish, ularni komillikka yetaklash yo'llari, qonun-qoidalarini muttasil izlaganlar. Bular esa hamisha bolalar ta'lim-tarbiyasi oldidagi dolzarb yechimtalab muammolardan biridir. Bugun maktabgacha ta'limi oldida ham shu savollar ko'ndalang turibdi. Sababi uzluksiz ta'lim tizimining bosh bo'g'ini hisoblangan maktabgacha ta'limda eng asosiy fundamental bilimlar shakllantirilishi lozim.

Asosiy qism

Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda markazlar, ularning qurolli zamonaviy texnologiyalardan, o'yinlardan va taqiqotchilikdan foydalangan holda o'quv muhitini yaratadilar. Ular, bolalarga yoshiga mos o'quv dasturlari tayyorlash va ularga individual rivojlanishni ta'minlash uchun mahsulotlar va vositalar taqdim etishga harakat qiladilar.

Markazlar aynan shunga qaratilgan maqsadlarga erishish uchun yuqori saviyedagi o'qituvchilar, psixologlar va tarbiyachilar bilan hamkorlik qiladilar. Ular, bolalarning rivojlanish darajalarini va yoshiga mos ta'limni aniqlash va baholash jarayonlarini olib borishda muvaffaqiyatli bo'lishadi.

Markazlarda ta'lim-tarbiya faoliyati o'quvchilarning salomatligini ham ta'minlaydi, masalan, toza suv va oziq-ovqatning kafolatini ta'minlash, sport va fizikaviy mashg'ulotlar orqali ularni murakkab salomatlash va rivojlanishning har bir yuzini ko'rsatishga erishishadi.

Bunday markazlarda o'quvchilarning ijtimoiy hamkorlikni rivojlantirish va maslahatlashishlari uchun ota-onalarning hamqadamlari, o'quvchilar va maktab o'qituvchilari bilan tashkilotlar o'tkaziladi. Bunday markazlar, bolalarga o'quv va o'z-o'zini tushunishga qiziqish va sevgi bilan bog'liq muhit yaratish uchun katta ahamiyatga ega.

Jamiyatning barcha sohalarida bolalar rivojlanishi va o'quv jarayonlaridan foydalanishi uchun maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda markazlarga e'tibor berish juda muhimdir. Ularga berilayotgan ta'limning sifati va o'quvchilarning yoshiga mos muhitni ta'minlash orqali ularni mustaqil, iqtidorli va mas'uliyatli fuqarolar sifatida o'z vatanlarida qatnashishga tayyorlash mumkin.

Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalar uchun markazlarda faoliyat yuritish va san'at markazida faoliyat olib borish bilan bog'liq tavsiyalar quyidagilardir:

1. Qiziqarli va o'rganishga yo'naltirilgan muhit yaratish: Maktabgacha va yoshidagi bolalar uchun faol va qiziqarli muhit yaratish juda muhimdir. O'rganishni qo'llab-quvvatlaydigan rangli o'yinlar, qog'oz va qog'ozsiz ijodiy materiallar, san'at vositalari, musiqa asboblari va boshqa o'quv-uslubiy vositalar o'rnatish hamda go'zal ranglar bilan bezatilgan o'lchamli chiziq va rasmi kattalashtirilgan dasturlar foydali bo'ladi.

2. San'at va dizayn ustalari bilan hamkorlik qilish: Maktab yoshidagi bolalarning san'atini rivojlantirish uchun yirik va ishonar san'at va dizayn ustalari bilan hamkorlik qilish muhimdir. Ustaliklaridan foydalanish orqali bolalarga shuningdek o'qitish usullarini o'rganish va ijodiy mahoratlarini rivojlantirishga yordam beradilar.

3. O'yinlar va ko'nikmalar asosida san'atni o'rganish: San'at markazida o'yin va ko'nikmalarga asoslangan usul orqali bolalarning ijodiy va san'at mahoratlarini oshirish mumkin. Masalan, chiroqlar, ko'purchaklar, go'zallik materiallari, o'qitishni qulay va qiziqarli qiladigan o'yinlar orqali chiziq va rasm tushuntirilishi, qog'oz va karton vositalari bilan uylangan 3D dizayn modellarini tuzish va boshqalar.

4. Ijodiy jamoalarga yordam berish: Bolalarni ijodiy jamoalar bilan birlashtirish va ularning bir-biriga yordam berishi, ijodiy va tasavvur mahoratlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ijodiy jamoalar orqali, bolalar boshqa insonlar bilan fikrlar almashish,

qo'shiqlar yaratish va boshqa qo'shiqchi yoki rassomlar bilan birga ishlashni o'rganishlari mumkin.

5. Yangi materiallar va texnikalarni qo'llash: Maktab yoshidagi bolalarga rivojlanayotgan yangi materiallar va texnikalardan foydalanish katta ahamiyatga ega. 3D-printer, kompyuter, planshet yoki mobil telefonlar, dizayn dasturlarini o'rnatish uchun yangi programmalardan foydalangan holda, bolalarga san'at va dizayn sohasida yaratish va o'rganish imkoniyatini beradi.

6. Tashqi o'quv muhitlari bilan aloqalar: Markazda faoliyat yuritish va san'at markazida faoliyat olib borish davomida, tashqi o'quv muhitlari bilan ham aloqa o'rnatish muhimdir. Muzeylar, galereyalar, ijodiy ko'rgazmalar va boshqa ijodiy tadbirlarga tashrif buyurish, bolalarning sohani kengaytirish va boshqa san'at asarlarini ko'rish va tahlil qilishga qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi.

7. Shaxsiy va ijodiy yutuqlarni rag'batlantirish: Bolalar faoliyat olib borish va san'at markazida ishtirok etishda, ularning shaxsiy va ijodiy yutuqlarini rag'batlantirish va o'zlashtirish juda muhimdir. Ijodiy ishlarini qadrini bilish va ulardan qutulmagan vaqtida hosil qiladigan narsalardan ham ta'sir qilib olish, bolalarning o'ziga ishonishini va rivojlanishini oshiradi.

Bu tavsiyalarni amalga oshirish markazda faoliyat yuritish va san'at markazida faoliyat olib borayotgan maktab yoshidagi bolalar uchun bolalar uchun tajribani osonlashtirish va rivojlantirishga yordam beradi. Bu yerda, faqat san'at va dizayn sohasidagi mahoratlar rivojlantirilmaydi, balki ijodiy, fikrlash va ishlash imkoniyatlari ham kuchayadi, ularning o'z fikrlarini ifodalash va o'z ishlarini ijod qilishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. F.Qodirova, SH.Toshpo'latova, M.A'zamova. “Maktabgacha pedagogika”. –T., “Ma'naviyat”. 2019
2. I.V. Grosheva, K.T. Olimov, V.A. Nazarova, G.E. Djanpeisova, U.T Mikailova, D.A. Kenjabayeva, N.B. Gulamova, N.A. Miftayeva. Kuzatish va baholash. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim Vazirligi. T.:2020 y
3. T.N.Tosheva Umumiy pedagogika (Pedagogik mahorat) “Durdona” nashriyoti Buxoro – 2021.
4. N.M.Qayumova “Maktabgacha pedagogika”. “TDPU” nashriyoti –T.: 2013.
5. Гогоберидзе А. Г., Солнцева О. В. Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения. Учебник. СПб.: Питер, 2019.